

Ομιλία Μητροπολίτη Μάνης σε Διημερίδα της Α' Καρδιολογικής Κλινικής του Ιπποκρατείου

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης](#)

Ο Σεβασμιώτατος [Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος Γ'](#) παραχώρησε ομιλία με θέμα «Η ηθική της παρηγορητικής θεραπείας σε ασθενείς με προχωρημένη καρδιακή νόσο» στην Διημερίδα Καρδιακής Ανεπάρκειας της Α' Καρδιολογικής Κλινικής του Γ.Ν.Α. Ιπποκρατείου Αθηνών, που διεξήχθη το διήμερο 23-24 Σεπτεμβρίου 2022.

Αναλυτικά το πλήρες κείμενο της ομιλίας:

Σέ τούτη τήν ζωή ή άσθένεια ύπάρχει, συμβαίνει, έρχεται, μάς έπισκέπτεται. Εΐναι άποτέλεσμα τής πτώσεως τών πρωτοπλάστων. Από τότε, καλεΐται ό άνθρωπος ν' άγωνισθεΐ, νά νικήσει τήν άσθένεια. Καί δέν ύπάρχει άνθρωπος πού νά μήν έχει άσθενήσει, πού νά μήν έχει αισθανθεΐ πόνο καί θλίψη.

Καί βέβαια διαπιστώνουμε ότι τελικά ή θλίψη παραμένει μέ ανθρώπινα κριτήρια άνεξήγητη. Δέν μπορούμε νά εισέλθουμε στό μυστήριο τοϋ πόνου καί κατ' άκολουθίαν νά εξηγήσουμε τήν θλίψη. Ώστόσο, ώς χριστιανοί όφείλουμε νά γνωρίζουμε ότι ό Θεός δέν έφτιαξε τόν πόνο καί τήν θλίψη. «Ούκ έστιν αίτιος τών κακών ό Θεός», θά μάς πεί ό Μ. Βασίλειος (ΕΠΕ 7, 87) καί τό κακόν δέν έκτίσθη συγχρόνως μέ τό καλόν. Ό Θεός έδωκε εύφροσύνη καί μακαριότητα. Όχι πόνο, κακία καί θλίψη. Ό Θεός έπλασε καλόν τό σϋμα καί όχι άρρωστο καί κακό. Η νόσος δέν εΐναι δημιούργημα τοϋ Παναγάθου Θεοϋ. Ό πόνος δέν εΐναι από τόν Θεό.

*

Άλλά καί ό ίδιος ό Χριστός μάς τό διαβεβαίωσε καί μάλιστα πρό τοϋ άγίου Του πάθους: «Έν τϋ κόσμω θλίψιν έξετε» (Ϊω. 16, 33). Σ' αυτό τόν κόσμο θά δοκιμάσετε πολλές θλίψεις, πικρίες, δοκιμασίες. Ό Ψαλμωδός θά πεί γιά τήν ανθρώπινη ζωή ότι όμοιάζει ώς μία «κοιλάδα τοϋ κλαυθμώνος» (Ψ. 63, 7). Αύτή εΐναι ή πραγματικότητα. Αυτό μάς λέγει ή πείρα τής ζωής μας. Ό πόνος άχώριστος σύντροφος τοϋ ανθρώπου έδϋ στή μάταιη τούτη ζωή, τήν πρόσκαιρη.

Άκόμη καί στόν Παρακλητικό Κανόνα πρός τήν Ύπεραγία Θεοτόκο διαβάζουμε: «Έν κλίνη νϋν άσθενϋν κατάκειμαι καί ούκ έστιν ίασις τῇ σαρκί μου». Ναι, στό κρεβάτι τής άρρώστιας καί τοϋ πόνου. Άλλά αύθόρμητα έρχεται καί ή προσευχή, τό συγκλονιστικό καί καίριο τροπάριο: «Πάντων θλιβομένων ή χαρά, καί άδικουμένων προστάτις, καί πενομένων τροφή, ξένων τε παράκλησις καί βακτηρία τυφλών, άσθενούντων έπίσκεψις, καταπονουμένων σκέπη καί αντίληψις, καί όρφανών βοηθός, Μητερ τοϋ Θεοϋ τοϋ Ύψίστου, σϋ ύπάρχεις, Άχραντε, σπεϋσον, δυσωποϋμεν, ρύσασθαι τοϋς δούλους σου».

*

Έρχονται βέβαια βασανιστικά έρωτήματα. «Γιατί σέ μένα;» «Σέ τί έχω φταΐξει;» «Τί νόημα έχει νά ζϋ άκόμη;» Εΐναι μία άγωνία, μία στιγμή στό άδιέξοδο, στόν πόνο, στήν άνυπομονησία, στήν άρρώστια. Φθάνεις καί σ' αύτή τήν άπόγνωση. Άλλά δέν πρέπει νά αφήνουμε τόν έαυτό μας στήν ταλαιπωρία αύτών τών έρωτημάτων. Νά τά ξεπεράσουμε. Νά σκεφθοϋμε πόσοι καί πόσοι άγιοι δέν υπέστησαν δοκιμασίες, διωγμούς, άσθένειες, πόνους, θάνατο. Καί όμως έλεγαν:

«Δόξα σοι ὁ Θεός». Δύσκολο ἀλλά καί πραγματοποιήσιμο.

Ἀξίζει νά σκεφθοῦμε τόν μεγάλο ἐκεῖνο εὐσεβῆ, δίκαιο καί πιστό, τόν Ἰώβ. Καί τί δέν ὑπέστη;

Τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ ἁμεμπτοῦ, τοῦ δικαίου, τοῦ θεοσεβοῦς Ἰώβ, τοῦ πατέρα ἐκείνου ἀπέθανον τά τέκνα του, οἱ ἑπτὰ υἱοί καί οἱ τρεῖς θυγατέρες του, πῦρ ἔπεσε ἀπό τόν οὐρανό καί κατέκαυσε τά πρόβατά του, τοῦ ἄρπαξαν τίς καμήλες του, τά βόδια καί τούς ὄνους του. Τό σπίτι του κατεστράφηκε καί ὁ ἴδιος ἀρρώστησε μέ φοβερό ἔλκος ἀπό τά πόδια μέχρι τήν κεφαλή του. Καί ὅμως, αὐτός, κράτησε τήν πίστη, δέν βλασφήμησε τό Θεό ἀλλά εἶπε τά καταπληκτικά λόγια «ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο (=ἀφῆρεσε) ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καί ἐγένετο· εἴη τό ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τούς αἰῶνας»! Ἔμεινε στήν ὑπομονή. Καί γράφει ἡ Ἁγία Γραφή: «Ὁ Κύριος «εὐλόγησε τά ἔσχατα Ἰώβ ἢ τά ἔμπροσθεν». «Ἐδωκε ὁ Κύριος διπλά ὅσα ἦν ἔμπροσθεν». Αὐτό εἶναι ἡ ἰώβειος ὑπομονή, μέγα ὑπόδειγμα γιά μᾶς. Ἡ ἰώβειος ὑπομονή πού ἔμεινε στούς αἰῶνες.

*

Σ' αὐτές, λοιπόν, τίς ὥρες καί τίς στιγμές δέν μένει παρά, μετά τήν φροντίδα τῶν ἱατρῶν καί τήν νοσηλεία ἀλλά καί ἀγάπη τῶν οἰκείων σου, νά κάμεις καί τό ἄλλο βῆμα, πού ἔχει μεγάλη πνευματική ἀξία.

Στρέψε τά δακρυσμένα μάτια σου πρός τόν Ἐσταυρωμένο. Πρός τόν Χριστό, τόν Μεγάλο Πονεμένο καί τήν Παναγία, πού ρομφαία διήλθε ἡ καρδιά της. Πρός τούς Ἁγίους, τούς τόσους μάρτυρες. Πές δυό λόγια προσευχῆς. Ἐνα «Κύριε Ἐλέησον». Τότε πράγματι θά γλυκαθεῖς. Θά νοιώσεις παρηγορία. Θά αἰσθανθεῖς τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Θά ἔχει ὡς ἐλπίδα τήν προσδοκία ἀναστάσεως.

*

Ὁ Θεός δέν παύει νά ἐνδιαφέρεται γιά μᾶς. Εἴμαστε τέκνα Του. Μήν ἀμφιβάλλουμε γιά τήν πρόνοιά Του. Ἐκεῖνος ξέρει. Μᾶς διεβεβαίωσε δέ ὅτι διά πολλῶν θλίψεων θά εἰσελθοῦμε στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἔτσι εἶναι. Λοιπόν, ἄς λέμε: «Γεννηθήτω τό θέλημά Σου». Ὅ,τι θέλει ὁ Θεός. Ἄφησε τήν ὑπαρξή σου σέ Ἐκεῖνον.

Ἐπειτα, οἱ θλίψεις εἶναι μία παιδαγωγία γιά μᾶς. Τήν παιδαγωγία αὐτή τήν χρησιμοποιεῖ ὁ Θεός πρός τελειοποίησή μας. Εἶναι ὠφέλιμη.

Αὐτή βέβαια τήν πνευματική διάσταση της παιδαγωγίας τῆς θλίψεως δύσκολα κατανοεῖται. Φαίνεται ὄντως παράδοξον. Ὅμως εἶναι μία πραγματικότητα. Ἀνήκει στά μυστήρια τῆς Πρόνοιᾶς τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο. Στίς θεῖες βουλές Του.

Ἀληθῶς οἱ θλίψεις εἶναι θεϊκή παιδαγωγική μέθοδος, ἄλλως ἢ «παιδεία» κατὰ τὴν βιβλική ἔννοια, τὴν ὁποία χρησιμοποιεῖ ὁ Οὐράνιος Παιδαγωγός πρὸς τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνος μόνος γνωρίζει, γιατί ἀγαπᾷ τό πλάσμα Του, τόν ἄνθρωπο. Ἰσχύει ἐν προκειμένῳ, ὁ βιβλικός λόγος, ὁ τόσον δύσκολος, ὅτι «ὄν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται» (Παροιμ. γ', 12). Ἀποκαλύπτεται ἐδῶ ὅτι ὑφίσταται προσωρινή θλίψη γιὰ ὠφέλεια παντοτινῆ. Κατ' αὐτόν, λοιπόν, τὸν τρόπον, ὁ Θεός μᾶς ἔδωσε ἓνα ἄλλο μέτρο καὶ μ' αὐτό τό θεϊκό μέτρο ἀξιολογοῦνται τὰ γεγονότα τῆς παρούσης ζωῆς. Αὐτὸ τὸ μέτρο ἀνοίγει ἓνα διαφορετικό ὀρίζοντα δηλαδή ἀπὸ τὰ «βλεπόμενα» καὶ «πρόσκαιρα», στὰ «μὴ βλεπόμενα» καὶ «αἰώνια ἐν οὐρανοῖς ἀγαθά». Ἔτσι, μέ τίς θλίψεις, ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται σέ συναίσθηση τῆς μηδαμινότητός του καὶ αὐτῶν τῶν προσκαίρων ὑλικῶν ἀγαθῶν του. Ἄλλωστε μὴ ξεχνᾷτε καὶ τό βιβλικό χωρίο «Ματαιότης ματαιοτήτων τά πάντα ματαιότης» (Ἑκκλ. α', 2). Ἔτσι, καθίστανται οἱ θλίψεις εὐεργετικές, γιατί δέν μαραίνεται ἡ πίστη καὶ δέν ἐξασθενεῖ ἡ εὐλάβεια. Γράφει, ἐν προκειμένῳ, ὁ Ἱ. Χρυσόστομος «ὅπερ γὰρ χρυσῷ τὸ πῦρ τοῦτο αἱ θλίψεις ταῖς ψυχαῖς» (Ὁμιλία 26 Α' Κορ.). Καθαρίζονται οἱ ψυχές μας καὶ ἀποδίδονται καθαρές στόν Κύριο. Ἀκριβῶς αὐτό βεβαιώνεται στὸ βιβλίον τῶν Παροιμιῶν ὅτι: «Ὡςπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός, οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ Κυρίῳ (Παροιμ. 1, 13', 3).

Ὁ θλιβόμενος ἄνθρωπος κατανοεῖ ὅτι ματαίως στηρίζει τίς ἐλπίδες του στὰ ἐπίγεια ἀγαθά. Διαισθάνεται ὅτι εἶναι διαβάτης τοῦ κόσμου τούτου καὶ ὄχι μόνιμος κάτοικος, πειθόμενος ὅτι «ἐν οὐρανοῖς» εἶναι τὸ πολίτευμά του, ἡ αἰώνια κατοικία του. Ἔλεγε ὁ ἅγιος Παΐσιος ὅτι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἐπόνεσαν στή γῆ δέν θά πονέσουν στόν Οὐρανό. Γι' αὐτό ὑπομονή, ἐλπίδα καὶ ἐμπιστοσύνη στό Θεό.

Αὐτή ἡ στάση ζωῆς μπροστά στίς θλίψεις δέν σημαίνει βέβαια μοιρολατρική αὐτοπαράδοση στήν κάθε δοκιμασία πού ἐπιφέρει ἡ ζωή. Δέν σημαίνει περιφρόνηση τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῶν φαρμάκων γιὰ τό πολύτιμο ἀγαθὸ τῆς υἰείας. Τούναντίον, ὁ βιβλικός λόγος λέγει: «Τίμα ἱατρὸν πρὸς τὰς χρείας αὐτοῦ καὶ γὰρ αὐτόν ἔκτισε Κύριος καὶ ἐκ γῆς ἔκτισε φάρμακα. Αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειράχ, κεφ. λη', στιχ. 1-6).

Γι' αὐτό καὶ οἱ θλίψεις δοκιμάζουν τὴν πίστη μας, δοκιμάζουν, τό ἂν θυμόμαστε τόν Θεό ἢ τόν λησμονήσαμε. Εἶναι ἓνα δοκιμαστήριο «μνήμης τοῦ Θεοῦ», ὁ κάθε πόνος, ἡ κάθε δοκιμασία, ὁ κάθε πειρασμός.

Καὶ ἀκόμη, μπροστά στόν θάνατο ἃς σκεφθοῦμε τά τόσο παρηγορητικά σημεῖα τῆς ζωῆς τῆς Ἑκκλησίας. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ὅταν ἔλαβε τὴν οὐράνια θεία πληροφορία ὅτι θά ἔφευγε ἀπ' αὐτόν τόν κόσμο, ἡ ἰδία ἀξίως προετοιμάσθηκε γιὰ

τήν κοίμησή της ἐκεῖ στό εὐλαβέστατο οἶκημά της στή Γεθσημανῇ. Αὐτό δηλώνει καί ὁ ὑπέροχος ὕμνος: «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα, καὶ σύ, Υἱὲ καὶ Θεέ μου, παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα».

Ὁ Ἀπ. Παῦλος, πού ὑπέφερε τόσα πολλά στή ζωή του καί στίς περιοδεῖες του γιὰ νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ γράφει: «Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν τοῦ Κυρίου ἐσμέν» (Ρωμ. 14,8). Δηλαδή ὑποτασσόμεθα στό θεῖο θέλημα καί ἐάν ζοῦμε καί ἐάν πεθαίνουμε, ἀνήκουμε στόν Κύριο. Αὐτός εἶναι ὁ Ἀρχηγός τῆς Ζωῆς καί κυρίαρχος καί νικητής τοῦ θανάτου.

Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος στά μακρυνά Κόμανα, ἐξόριστος παραδίδει τήν ψυχὴ του στό Θεό μέ τά λόγια: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν».

Ἡ μητέρα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἡ ἁγία Νόννα ζοῦσε μέ μεγάλη θεοσέβεια καί ἔφυγε ἀφοῦ εἶχε κηδεύσει τά δύο της παιδιὰ μέσα στό ναό ἐνῷ ἔτελεῖτο ἡ Θ. Λειτουργία καί ἐκείνη προσευχόταν.

Ἀλλά καί ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ὅταν θά μετέβαινε στό Ἀρεταίειο Νοσοκομεῖο γιὰ νοσηλεία, προσευχήθηκε στήν Παναγία, εὐλόγησε τά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα κατεβαίνοντας ἀπό τήν Ἱ. Μονή Παναγίας τῆς Χρυσολέοντισσας στήν Αἴγινα καί εἰρηνικά, ταπεινά μέ ἐμπιστοσύνη στό Θεό εἰσῆλθε στό Νοσοκομεῖο καί μέ τήν προσευχή στά χεῖλη του ἔφυγε ἡ ψυχὴ του γιὰ τόν θρόνο τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ.

*

Πότε θά μᾶς πάρει ἀπ' αὐτὴ τήν ζωή, μόνον ὁ Θεός τό γνωρίζει. Ὅλοι ἔχουμε στήν τσέπη μας τό πιστοποιητικό τοῦ θανάτου. Ὑπάρχει ὅμως σ' αὐτό μία παράλειψις. Δέν ἔχει ἡμερομηνία. Αὐτὴ θά τὴν γράψει ὁ Θεός.

Ἔτσι νά προσευχόμεθα νά ἔχουμε «χριστιανὰ τά τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα εἰρηνικά καί καλὴ ἀπολογία ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ». Δηλαδή, τά τέλη τῆς ζωῆς μας, τίς τελευταῖες ἡμέρες, ὥρες καί στιγμές νά εἶναι ὄντως χριστιανικά χωρὶς πόνους καί ἔργα πού φέρουν ντροπὴ, μέ εἰρήνη μέσα μας καί νά ἔχουμε καλὴ ἀπολογία μπροστὰ στό φοβερό θρόνο τοῦ Χριστοῦ ὅταν θά κριθοῦμε κατὰ τήν Δευτέρα Παρουσία καί τήν Τελικὴ κρίση ἀπὸ τόν Δικαιοκρίτη Κύριο. Μ' αὐτὴ τήν προσευχή θά εἴμαστε πάντοτε ἔτοιμοι γιὰ τὴν ἄλλη ζωή. Αὐτό εἶναι ἐπίτευγμα, νίκη, εὐλογία. Νά φύγουμε ἀπ' αὐτό τόν κόσμο ὡς πιστοὶ χριστιανοί, μέ τὴν μετάνοια καί τὴν θεία Μετάληψη.

Εἴμεθα ἄνθρωποι πρόσκαιροι καί θνητοί. Τό ὕψιστον ἀγαθόν εἶναι ὁ Παράδεισος. Αὐτόν νά κερδίσουμε. Σ' αὐτόν νά ζήσουμε. Μάταια ἡ ζωή τούτη καί αὐτὴ ἡ γῆ.

Ἔρχεται καί παρέρχεται ὁ «νῦν αἰών». Ὁ ἐπουράνιος μένει στὸν αἰῶνα. Εἶναι τὰ σκηνώματα τοῦ Θεοῦ, ἡ εὐλογημένη αἰωνιότητα.

Ἔτσι, τὴν αἰώνια σωτηρία μας, τὴν ζωὴ κοντά στό Θεό, τὴν ζωὴ στὸν Παράδεισο, αὐτό νά σκεπτόμεθα, αὐτό νά ἐπιδιώκουμε, αὐτό νά ζητᾶμε. Μιά ζωὴ μέ τοὺς ἀγγέλους καί τοὺς ἁγίους. Γι' αὐτό «Ὑπομείνωμεν ἔτι ὀλίγον γιά τὴν οὐράνιον βασιλείαν. Ὁ γάρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται».

Καί πάλιν, θά ἐπαναλάβουμε τὴν μεγάλη φράση πού βρίσκουμε στήν προσευχή «Πάτερ ἡμῶν». Ἡ φράση: «Γεννηθήτω τό θέλημά Σου». Νά γίνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτιδήποτε καί ἂν συμβεῖ. Πόση γαλήνη καί εἰρήνη φέρνει στίς ψυχές μας! Πόση ἐμπιστοσύνη στό Θεό Πατέρα μας! Τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στή ζωὴ μας.

Μή, λοιπόν, στενοχωρούμεθα, μή ἀπογοητευόμεθα. Ἐδῶ στή πρόσκαιρη τούτη ζωὴ εἶναι ἡ δοκιμασία. Στὴν ἄλλη ζωὴ, στὸν Παράδεισο, ἡ χαρὰ κοντά στόν Κύριο. Ἄλλωστε ὅπως λέει καί ὁ Ἱερός Χρυσόστομος «ἐδῶ εἵμαστε ὁδῖτες, πολῖτες εἵμαστε στήν Ἄνω Ἱερουσαλήμ». Ἀξία, ἐπομένως, ἔχει ν' ἀξιωθοῦμε τῆς μεγάλης αὐτῆς χαρᾶς καί νά ὑμνοῦμε στό διηνεκές τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τό κάνουν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι. Γι' αὐτό νά σκεπτόμεθα: Ὅ,τι θέλει ὁ Θεός. Καί νά εἰρηνεύουμε.-